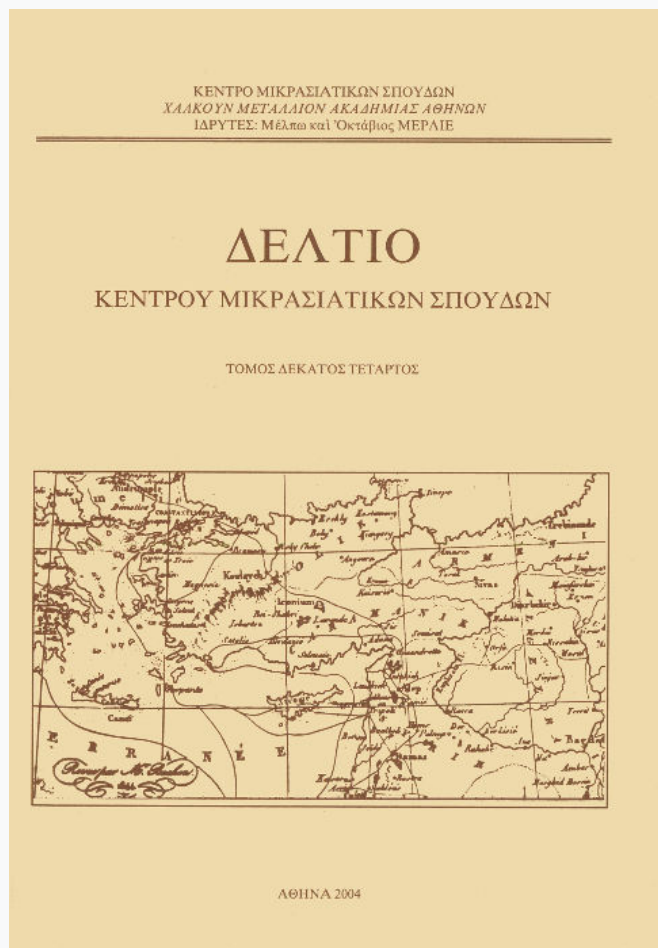

Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών

Τόμ. 14 (2004)

Αγλαΐα Αγιουτάντη: (1912-1999)

Μαρία Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου

doi: [10.12681/deltiokms.295](https://doi.org/10.12681/deltiokms.295)

Copyright © 2015, Μαρία Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου Μ. (2004). Αγλαΐα Αγιουτάντη: (1912-1999). *Δελτίο Κέντρου Μικρασιατικών Σπουδών*, 14, 354–359. <https://doi.org/10.12681/deltiokms.295>

ΑΓΛΑΪΑ ΑΓΙΟΥΤΑΝΤΗ*

(1912-1999)

Με ιδιαίτερη συγκίνηση βρίσκομαι ξανά, έπειτα από πολλά χρόνια, στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών. Μπορεί ο χώρος να μην είναι ίδιος με αυτόν, στον οποίο έζησα και εργάστηκα, μπορεί οι παλαιοί συνεργάτες, δεμένοι άμεσα με τη Μικρά Άσία, να έχουν πιά οι περισσότεροι εκλείψει, αλλά το έργο του Κέντρου είναι πάντα το ίδιο, ίδια η αποστολή του. Εύχαριστώ τον γενικό γραμματέα Κύριο Πασχάλη Κιτρομηλίδη και το Διοικητικό Συμβούλιο, που μου έδωσαν την ευκαιρία να τιμήσω τη μνήμη της Άγλαϊας Άγιουτάντη, ή όποια υπήρξε για μένα πάντοτε πολύ προσφιλής, και να επικοινωνήσω με το Κέντρο και τους συνεργάτες του:

Όταν τελειώνοντας τις σπουδές μου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, ανέλαβα να εργαστώ στο Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών στο τμήμα χειρογράφων και έγγραφων, βρέθηκα σε ένα περιβάλλον έντυπωσιακά συγκινητικό για την πίστη και την άφορση των συνεργατών του στην αποστολή τους. Παλαιά και νεώτερα μέλη, τα περισσότερα μικρασιατικής καταγωγής, διαπνέονταν από την ίδια λαχτάρα να προφτάσουν να συλλέξουν και να διασώσουν, πριν χαθώ, και την πιο μικρή ένδειξη, που θα μπορούσε να συμβάλει στην ανασύνθεση της ιστορίας και της ζωής αυτών των χαμένων πατρίδων. Η θητεία μου στο επισημονικό αυτό ίδρυμα ήταν για μένα μαθητεία και μύηση μαζί: μαθητεία που με βοήθησε πολύ να προσεγγίσω, όσο βέβαια μου ήταν δυνατό, τα προβλήμα-

* Κείμενο όμιλίας στην τιμητική εκδήλωση που αφιέρωσε το Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών στη μνήμη της Άγλαϊας Άγιουτάντη στις 19 Απριλίου 2000.

τα τοῦ νεώτερου Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ· μῆση σὲ ἓνα ἰδανικό, σ' αὐτὸ ποὺ πρέπει νὰ εἶναι γιὰ τὸν ἐπιστήμονα τὸ ἔργο καὶ ἡ ἀποστολὴ του. Στὴν προσπάθειά μου αὐτὴ πολὺτιμη ὑπῆρξε ἡ παρουσία καὶ ἡ ἐνθάρρυνση τῆς Ἀγλαΐας Ἀγιουτάντη.

Ἡ Ἀγιουτάντη δὲν ἦταν Μικρασιάτισσα. Γεννήθηκε στὴ Βάρνα τῆς Βουλγαρίας, τὴν ἀρχαίαν Ὀδησσό, μιὰ πόλη τοῦ Εὐξείνου Πόντου μὲ βασιεῖς ἑλληνικὲς ρίζες, μὲ ἓνα ἄλλοτε πολυάριθμο καὶ δραστήριο ἑλληνικὸ πλῆθυσμό, μὲ ζωντανὴ τὴν ἑλληνικὴ παράδοση, ποὺ ἀκόμη καὶ τώρα διασώζει μνημεία ἑλληνικὰ· μιὰ πόλη ποὺ γιὰ περισσότερες ἀπὸ δύο χιλιετίες, ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα στὸ Βυζάντιο, ἀπὸ τὴ βουλγαρικὴ κυριαρχία στὴν Τουρκοκρατία, διατήρησε τὴν ἑλληνικότητά της ὡς τις ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰῶνα - παρὰ τις πολιτικὲς ἀλλαγές, τοὺς πολέμους, τις κατακτήσεις καὶ τις πολλαπλὲς καταστροφές. Μὲ τὴ συνθήκη ὅμως τοῦ Neuilly τὸ 1919, ποὺ καθόρισε τὴν ἀνταλλαγὴ τῶν πλθυσμῶν ἀνάμεσα στὴν Ἑλλάδα καὶ τὴ Βουλγαρία, χιλιάδες Ἑλληνες ἀναγκάστηκαν νὰ ἐγκαταλείβουν τις ἐστίες τους. Αὐτὴ τὴν ἑλληνικότητα καὶ τὴν πίκρα τοῦ ξεριζωμοῦ κουβαλοῦσε μέσα της ἡ Ἀγλαΐα Ἀγιουτάντη, ὅταν γνώρισε τὴν Κωνσταντινουπολίτισσα Μέλπω Λογοθέτη-Μερλιέ καὶ ἀποφάσισε νὰ ἐργαστεῖ κοντά της. Αὐτὸ τὸ συγκλονιστικὸ συναίσθημα τῆς χαμένης πατρίδας τὴ συνέδεσε ἀμέσως μὲ τὴ Μερλιέ καὶ τὸ ἔργο της.

Ἡ Ἀγλαΐα Ἀγιουτάντη δὲν ἦταν ἱστορικός ἢ λαογράφος, ἦταν μουσικολόγος. Εἶχε μιὰ εὐρύτατη μουσικὴ παιδεία καὶ εὐαισθησία καλλιτεχνική· εἶχε κάνει λαμπρὲς σπουδὲς κοντὰ σὲ κορυφαίους μουσικολόγους· στὴ Βιέννη εἶχε δάσκαλο τὸν Welles καὶ στὴν Κοπεγχάγη ὑπῆρξε συνεργάτρια τοῦ Haeg. Κι αὐτὴ ἡ μουσικὴ παιδεία ἦταν ἓνας ἀκόμη κρῖκος ποὺ τὴ συνέδεσε μὲ τὴ νεοελληνίστρια καὶ μουσικολόγο Μέλπω Μερλιέ, ἡ ὁποία, ὅπως εἶναι γνωστὸ, εἶχε ἀρχίσει τὸ ἔργο διάσωσης τῆς πολιτιστικῆς μας κληρονομιάς καὶ τῆς λαϊκῆς παράδοσης μὲ τὴν ἱδρυση τοῦ Μουσικοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου. Ἀλλὰ γιὰ τις μουσικολογικὲς μελέτες της γενικότερα καὶ γιὰ τὴ συμβολή της στὸ ἔργο τοῦ Ἀρχείου, ὅπου ἐργάστηκε ἡ Ἀγιουτάντη ἀπὸ τὸ 1939, θὰ μιλήσει ὁ μουσικολόγος κύριος Μάρκος Δραγούμης, πολὺ πιὸ ἀρμόδιος ἀπὸ μένα. Μ' αὐτὴ τὴν πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ προετοιμασία ἡ Ἀγιουτάντη ἐγίνε συνεργάτρια τῆς Μερλιέ, ἐνστερνίστηκε τὸ ἔργο της καὶ ἀφοσιώθηκε ὁλοκληρωτικὰ στὴν πραγματοποίηση αὐτοῦ τοῦ ἰδανικοῦ.

Αὐτὲς τις δύο σπάνιες Ἑλληνίδες τις συνέδεε βαθιὰ φιλία. Εἶχαν καὶ οἱ δύο τὴν ἴδια ἀφοσίωση στὴ δουλειά τους, τὴν ἴδια εὐαισθησία γιὰ τὴν τέχνη καὶ τοὺς ἀνθρώπους, τὴν ἴδια πίστη στὸ ἰδανικό τους. Ἡ Ἀγιουτάντη ἔτρεφε ἀπέρριπτο θαυμασμό γιὰ τὴν Μερλιέ καὶ πίστη στὸ δραμά της. Καὶ ἡ Μέλπω ἀγαποῦσε τὴν Ἀγλαΐα καὶ ἐνιωθε βαθύτατη ἐκτίμηση στὶς ἱκανότητες καὶ στὴν

ἀκεραϊότητα τοῦ χαρακτήρα της. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος στὸν ὁποῖο μποροῦσε ἀνεπιφύλακτα πάντοτε νὰ στηρίζεται. Καὶ αὐτὸ διατηρήθηκε ὡς τὸ τέλος, ὡς τὰ τελευταῖα πικρὰ χρόνια.

Δὲν θὰ μποροῦσα νὰ μιλήσω γιὰ τὴν Ἀγλαΐα Ἀγιουτάντη, γιὰ τὴν προσωπικότητα καὶ τὴν προσφορά της, χωρὶς νὰ ἀναφερθῶ, μὲ κίνδυνο βέβαια νὰ ἐπαναλάβω πράγματα γνωστά, στὴ Μέλπω Μερλιέ καὶ στὸ ἔργο τοῦ Κέντρου, στὸ ὁποῖο ἡ Ἀγιουτάντη ἀφιέρωσε ὅλη τὴ δημιουργικὴ δραστηριότητά της.

Ἡ Μέλπω Μερλιέ, μέσα ἀπὸ τὴ συλλογὴ ὑλικοῦ γιὰ τὸ Μουσικὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο, εἶχε συλλάβει ἓνα ὄραμα: νὰ καταγράψει τίς ἀναμνήσεις τῶν προσφύγων γιὰ τοὺς χαμένους τόπους, τὴ ζωὴ τους, τὴ γλώσσα, τίς παραδόσεις, τὰ τραγούδια τους - ὅσο ἀκόμη οἱ ἀναμνήσεις ἦταν μέσα τους ζωντανές- καὶ νὰ διασώσει τὴν πνευματικὴ κληρονομιά τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐργὸ τεράστιο, ποὺ ἀπαιτοῦσε πολὺ μόχθο καὶ αὐταπάρνηση, ἀλλὰ καὶ τεχνικὴ ὑποστήριξη καὶ ἐξοδα μεγάλα, καὶ ποὺ ἀναμφίβολα δὲν θὰ μποροῦσε νὰ υλοποιηθεῖ χωρὶς τὴν ὑλικὴ καὶ ἡθικὴ συμπαράσταση καὶ ἀποτελεσματικὴ βοήθεια τοῦ Octave Merlier, τοῦ μεγάλου αὐτοῦ φιλέλληνα καὶ πνευματικοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ὡς καθηγητῆς καὶ ἀργότερα ὡς διευθυντῆς τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου ἐργάστηκε μὲ ἀγάπη καὶ ἐμπνευση γιὰ τὴν ἀμοιβαία προβολὴ τοῦ πνευματικοῦ πλοῦτου τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἑλλάδας· ἡ προσφορά του στὸν Ἑλληνισμὸ καὶ στοὺς Ἑλληνες πνευματικούς ἀνθρώπους ὑπῆρξε ἀνεκτίμητη. Τὸ Κέντρο Μικρασιατικῶν Σπουδῶν ἰδρύθηκε τὸ 1930, ἀλλὰ ἡ πιὸ σημαντικὴ καὶ δημιουργικὴ ἐποχὴ του ἄρχισε κυρίως μετὰ τὸν πόλεμο, μετὰ τὴν ἐπιστροφή τοῦ ζεύγους Μερλιέ ἀπὸ τὴ Γαλλία τὸ 1945.

Ἀπὸ τότε ἡ Μέλπω Μερλιέ μαζί μὲ τοὺς παλαιούς σεβάσιμους γέροντες Μικρασιάτες, ποὺ ἔφεραν μέσα τους ὅλο τὸν πλοῦτο τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ μαζί μὲ τοὺς ἄξιους συνεργάτες της, κατόρθωσε νὰ ἐπιτελέσει στὸ Κέντρο ἓνα τεράστιο ἔργο. Ὅσοι ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἔζησαν κοντά τους, δὲν μποροῦν νὰ ξεχάσουν τὴ δημιουργικὴ φλόγα καὶ τὸ πάθος ποὺ τοὺς κατεῖχαν καὶ τὴν αὐταπάρνηση ποὺ ἔδειχναν γιὰ νὰ ἐπιτύχει ἡ προσπάθειά τους. Θυμᾶμαι μὲ συγκίνηση καὶ συχνὰ μὲ νοσταλγία τὴ φιλικὴ καὶ ζεστὴ ἀτμόσφαιρα στὸ φιλόξενο σπίτι τοῦ ζεύγους Μερλιέ, ἓνα σπίτι-ἐργαστήριο καὶ σπουδαστήριό μαζί, ἓνα σπίτι γεμάτο σπουδαῖες παρουσίες καὶ σπάνιες μνημεῖς, ἐνὸς Παλαμᾶ, ἐνὸς Σικελιανοῦ καὶ ἄλλων, μιά ἐστία πνευματικὴ, ἀπὸ ὅπου περνοῦσε τότε ὅλη ἡ πνευματικὴ Ἀθήνα, ἀλλὰ καὶ ξένοι ἐπιστήμονες καὶ καλλιτέχνες. Ἐκεῖ γύρω ἀπὸ ἓνα τραπέζι, ἡ Μέλπω Μερλιέ, μὲ τὴν παρουσία συχνὰ τοῦ Octave Merlier, ὁ Διονύσιος Ζακυνθῆς, ὁ Κωνσταντῖνος Δημαρᾶς, ὁ Σταμάτης Καρατζᾶς, ὁ Δημήτρης Πετρόπουλος, ὁ Δημήτρης Λουκάτος, ὁ Μιχαὴλ Σακελλαρίου, ὁ

Roger και η Τατιάνα Μιλλιέξ και άλλοι, και βέβαια η Άγλαΐα Άγιουτάντη, συζητούσαν με τους συνεργάτες του Κέντρου για όλα τα θέματα που τους απασχολούσαν, από τα πιο μικρά τεχνικά ζητήματα δουλειάς ως τις γενικές κατευθύνσεις και τον προγραμματισμό και ως τα πιο μεγάλα προβλήματα, έλληνικά και διεθνή, που πρόβαλαν επιτακτικά αυτή τη δύσκολη και συνεχώς μεταβαλλόμενη αλλά πολύ γόνιμη εποχή.

Σ' αυτό το εμπνευσμένο περιβάλλον εργάστηκε και σ' αυτό εντάσσεται η γεμάτη αυταπάρνηση προσφορά της Άγιουτάντη. Έχοντας βαθιά πίστη στην αποστολή ενός έργου πραγματικά εθνικής σημασίας, αφιέρωσε σ' αυτό όλη τη δραστηριότητα και τις αναμφισβήτητες ικανότητές της, περιορίζοντας και σιγά-σιγά εγκαταλείποντας τα προσωπικά της μουσικά ενδιαφέροντα, τις προσωπικές της φιλοδοξίες και τις ήδη πολύ επιτυχημένες μουσικολογικές της μελέτες και έρευνες. Είναι χαρακτηριστικό ότι η ίδια δεν άφησε συγγραφικό έργο σχετικό με την αποστολή του Κέντρου, καθώς ενδιαφέρθηκε να στηρίξει με όλες τις δυνάμεις της το έργο του.

Από το 1951 που εντάχθηκε στο Κέντρο η προσφορά της ήταν πάντα ουσιαστική και υπεύνη. Στην πραγματικότητα είχε αναλάβει μεγάλο μέρος του συντονισμού και της οργάνωσής του, πριν ακόμη γίνει υποδιευθύντρια. Η Άγλαΐα Άγιουτάντη συνδυάζει την αυστηρότητα του υπεύθυνου για την ομαλή λειτουργία του Κέντρου ατόμου με τη συμπάθεια και τη στοργή για τον καθένα από τους συνεργάτες του. Το έργο της ήταν αναμφίβολα δύσκολο, θα έλεγα μερικές φορές άχαρο: έπρεπε να εποπτεύει, ακόμη και να έλεγχει, πάντα με την ευγένεια που την χαρακτήριζε, τις ποικίλες δραστηριότητες και εκδηλώσεις των συνεργατών, ώστε να εφαρμόζονται σωστά στην πράξη τα όράματα, οι εμπνεύσεις και οι αποφάσεις, που υπό τη διεύθυνση της Μέλπωσ Μερλιέ λαμβάνονταν σε συνεδριάσεις ή σε ειδικές συνεργασίες ή που η πορεία της δουλειάς και ο προγραμματισμός το απαιτούσαν. Η Άγιουτάντη έκτελούσε αυτή την αποστολή αποφασιστικά και πάντα με χαμόγελο. Ήταν κατ'έξοχήν άνθρωπος του καθήκοντος, αυστηρή με τον εαυτό της, γι' αυτό και με τους άλλους –θα έλεγα μάλιστα περισσότερο με τον εαυτό της από ό,τι με τους άλλους–, πάντοτε παρούσα εκεί όπου η εργασία την καλούσε, σε βάρος καμιά φορά της προσωπικής της ζωής, ακόμη και της παρουσίας της κοντά στον αγαπημένο της σύζυγο, τον εκλεκτό επιστήμονα και χαριτωμένο άνθρωπο Ανδρέα Άγιουτάντη.

Η Άγλαΐα Άγιουτάντη είχε μια έμφυτη άρχοντιά και πηγαία ευγένεια. Τη θυμάμαι πάντοτε ντυμένη με κομψή απλότητα να μεταδίδει αυτή την αίσθηση της πίστης και της σταθερότητας. Τη θυμάμαι στον απογευματινό καφέ στο ζεστό σπίτι των Μερλιέ, φιλική και εγκάρδια, να παρεμβαίνει για να βοη-

θήσει και νά αναθερμάνει μιὰ συζήτηση. Τῇ θυμᾶμαι πολύ διακριτικὴ στὶς συχνά μακρότατες και καμιά φορά δύσκολες συνεδριάσεις τοῦ Κέντρου - ὅπου καλοῦνταν ὅλοι ἡ ὀρισμένοι συνεργάτες, ἀνάλογα μὲ τὰ πρὸς συζήτηση θέματα -, νά δίνει διευκρινίσεις, πάντα μὲ συγκεκριμένα στοιχεῖα, νά ἐνημερώνει, ὅσες φορὲς τῆς τὸ ζητοῦσαν, νά κρατᾷ σημειώσεις καί, ἂν χρειάζοταν, νά τηρεῖ τίς ἰσορροπίες. Τῇ θυμᾶμαι ἀποφασιστικὴ και πάντα καλὰ προετοιμασμένη, μὲ τὰ δελτία της και τὸ σχετικὸ ὕλικὸ σὲ πρώτη ζήτηση, στὶς πολύ ἐνδιαφέρουσες τακτικὲς συνεργασίες μὲ τὴ χαρτογραφικὴ ὑπηρεσία γιὰ τὸν ἱστορικὸ χάρτη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἓνα ἔργο μακρᾶς πνοῆς, πολυτιμώτατο, ποὺ ὅταν ὀλοκληρωθεῖ θὰ προσφέρει πολλὰ στὴ γνώση μας γιὰ τὸν τόπο, τὴ γεωγραφία και τὴν ἱστορία του. Ἡ ἐργασία γιὰ τὸ χάρτη, ἀπὸ τίς πιὸ μεγάλες ἐνότητες και τομὲς ὡς τὴν πιὸ μικρὴ του λεπτομέρεια, ἀπαιτοῦσε μεγάλη προετοιμασία, ἔρευνα σὲ βάθος, πολλαπλὲς γνώσεις, συνδυαστικὴ ἱκανότητα και ἀκρίβεια· και ἓνα πολὺ σημαντικό μέρος της εἶχε ἐπωμιστεῖ ἡ Ἀγιουτάντη. Τῇ θυμᾶμαι ἀκόμη νά προσπαθεῖ μὲ πολλὴ ἐπιμονὴ ἀλλὰ και μὲ συμπάθεια και εὐαισθησία νά μυήσει τοὺς νέους συνεργάτες στὸ ἔργο και τὴν ἀποστολὴ τοῦ Κέντρου· μεθοδική, ὀργανωτικὴ και συστηματικὴ και ἔχοντας τὴ μανία τῆς τελειότητας, νά ἐπιμένει πολὺ σὲ θέματα μεθόδου και σωστῆς παρουσίας τοῦ ὕλικου, εἴτε αὐτὸ ἀφοροῦσε μιὰ εὐρύτερη σύνθεση και τὴν ἔκδοση ἐνὸς βιβλίου, εἴτε τὴ συλλογὴ πληροφοριῶν, τὸ ἡμερολόγιο και τὴν καταγραφὴ ἀποστολῶν, εἴτε δακτυλογράφηση, καταγραφὴ και κατὰτάξη δελτίων. Τῇ θυμᾶμαι, ὁμως, ταυτόχρονα στοργικὴ και πολὺ ἀνθρώπινη νά παρηγορεῖ κάποιον συνεργάτη γιὰ μιὰ ἀποτυχία στὴ δουλειά του ἢ γιὰ λαθασμένη ἀντιμετώπιση στὴν ἔρευνα και τὴ συλλογὴ ὕλικου, ἀλλὰ και νά δείχνει ἀληθινὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ προσωπικά μας προβλήματα - γιὰ νά πῶ κάτι προσωπικὸ μου, μὲ εἶχε βαθιὰ συγκινήσει τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον της, ὅταν ἀρρώστησε ἡ μητέρα μου. Κι ἀκόμη νά χαίρεται μὲ τίς ἐπιτυχίες μας, ὅπως και νά συμμετέχει μὲ ιδιαίτερη εὐχαρίστηση και μὲ κάποια κρυμμένη παιδικότητα στὶς μικρὲς διασκεδάσεις μας και τίς φιλικὲς συναναστροφές, συμβάλλοντας οὐσιαστικά στὴν ὀργάνωσή τους.

Ἡ ἐργασία μου στὸ Κέντρο διακόπηκε, ὅταν ἔφυγα γιὰ σπουδὲς στὴ Γαλλία, δὲν διακόπηκε ὁμως ἡ ἐπαφή μου μὲ τὸ Κέντρο και τοὺς συνεργάτες του. Οἱ ἀναμνήσεις μου ὥστόσο γιὰ ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ εἶναι κάπως πικρὲς γιὰ τοὺς σπουδαίους ἀνθρώπους ποὺ σιγὰ-σιγὰ μᾶς ἐγκατέλειπαν και γιὰ τίς δυσκολίες ποὺ ἀντιμετώπισε τὸ ἔργο τους. Ἡ δεκαετία τοῦ '60, μὲ τὴν ἀπομάκρυνση τοῦ Octave Merlier ἀπὸ τὸ Ἰνστιτοῦτο, ἦταν ὀδυνηρὴ γιὰ τοὺς Μερλιέ και γιὰ ὅσους ἐργάζονταν κοντὰ τους και στέργεσε τὸ Κέντρο ὄχι μόνον ἀπὸ τὸν παραδοσιακὸ του χῶρο, ἀλλὰ και ἀπὸ τὰ βασικά του στηρίγματα. Θυμᾶμαι τίς τελευταῖες

μας συναντήσεις με τη Μερλιέ και την Άγιουτάντη σε κάποια φιλικά γεύματα στη Μεγάλη Βρεταννία, όπου για ένα διάστημα έμεινε ή Μερλιέ έχοντας από καιρό αναγκαστεί να εγκαταλείψει το σπίτι της οδού Σίνα, αλλά διατηρώντας πάντα την ίδια αγωνία για τη συνέχιση του έργου της. Ή Άγλαϊα Άγιουτάντη ήταν πάντα κοντά της, να της συμπαραστέκεται διακριτικά και στοργικά. Ή ίδια είχε έπωμιστεί ακόμη μεγαλύτερες εθύνες τα δύσκολα αυτά χρόνια και, μαζί με τους συνεργάτες και το Διοικητικό Συμβούλιο, κατέβαλε μεγάλες προσπάθειες, ώστε όχι μόνο να διασφαλιστεί το πολύτιμο υλικό του Κέντρου, αλλά και να συνεχιστούν οι δραστηριότητές του και να διατηρηθεί ή ίδια ατμόσφαιρα πίστης και αφοσίωσης, παρά τις τεράστιες αλλαγές.

Ή τελευταία φορά που είδα την Άγιουτάντη ήταν στο δικό της σπιτικό, στο ωραίο αρχοντικό της Νέας Σμύρνης. Πάντα φιλική και εγκάρδια, με αληθινό ενδιαφέρον για τη δουλειά και τη ζωή μου, ζούσε με την ανάμνηση των τόπων και των ανθρώπων που είχαν γεμίσει τη δική της ζωή. Μιλούσε για τον Άνδρέα, που της έλειπε πολύ και που ποτέ δεν μπόρεσε να ξεπεράσει τον χαμό του· μιλούσε για το έργο του Κέντρου και για τη Μέλπω Μερλιέ, που είχε κι εκείνη πιά φύγει. Μιλούσε ακόμη για τη Βιέννη των σπουδών και της νιότης της...

Άγαπητοι φίλοι, προσπάθησα μέσα από τις ανάμνησες μου, από τη γνωριμία και τη συνεργασία μου με την Άγλαϊα Άγιουτάντη να σκιαγραφήσω, υποτυπωδώς βέβαια και πολύ έλλειπτικά, την προσωπικότητά της. Δεν ξέρω αν κατόρθωσα να αποδώσω κάποιες πτυχές του χαρακτήρα της και το μέγεθος της προσφοράς της στο Κέντρο. Ήγώ κρατώ πάντα με πολλή συγκίνηση τη θύμηση μιᾶς πολύ αγαπητῆς μορφῆς, γεμάτης αρχοντιά και ευαισθησία, πίστη και αυταπάρηση.

ΜΑΡΙΑ ΝΥΣΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ-ΠΕΛΕΚΙΔΟΥ